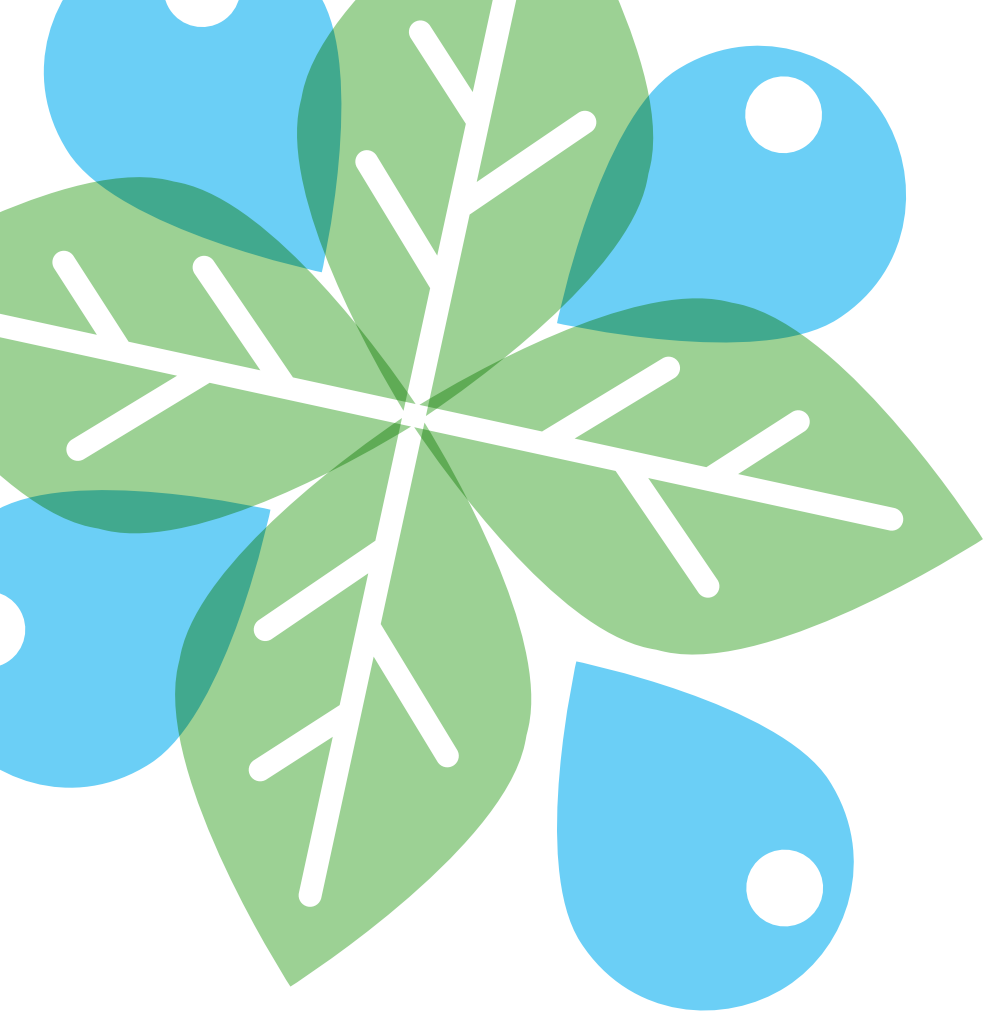
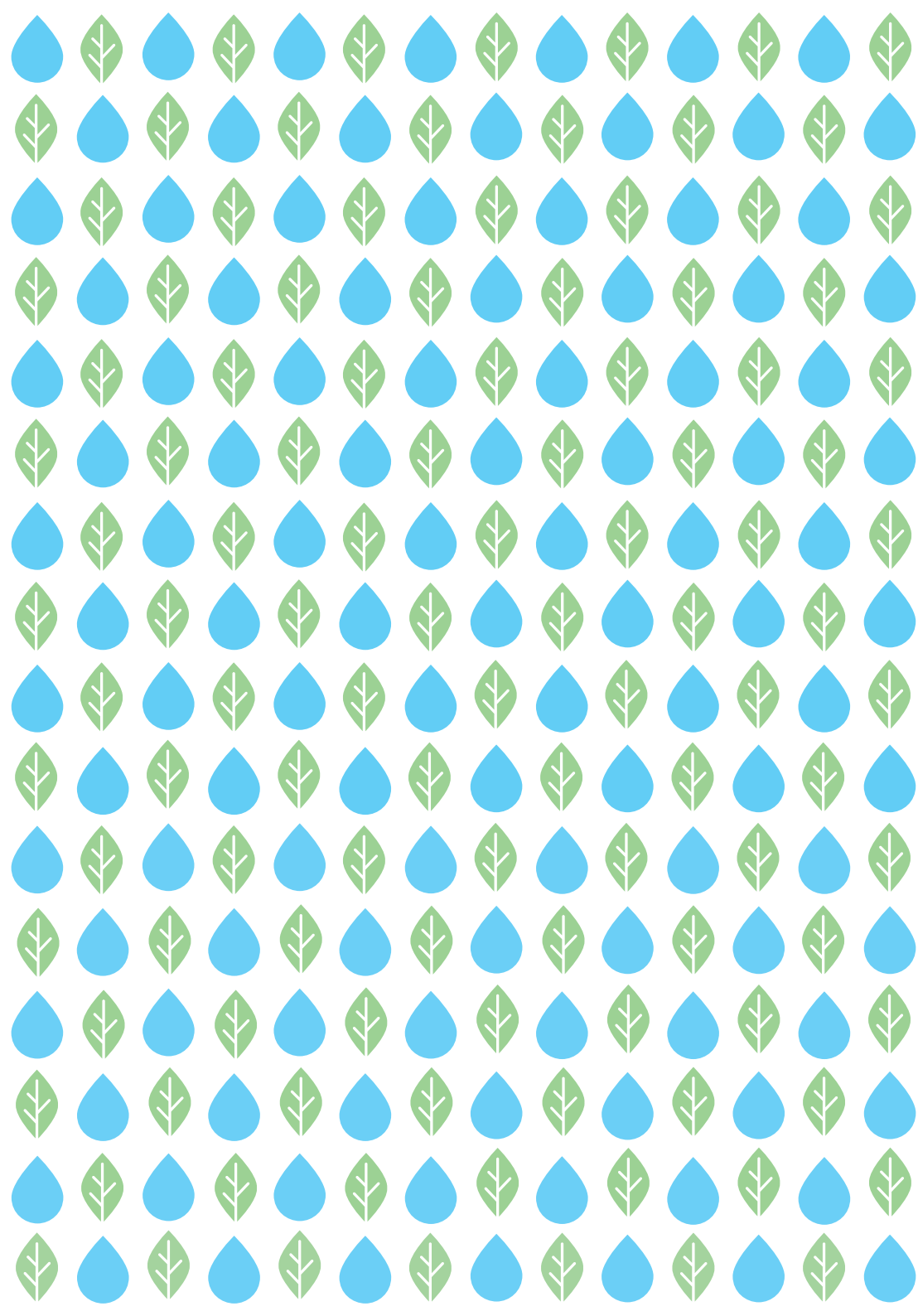

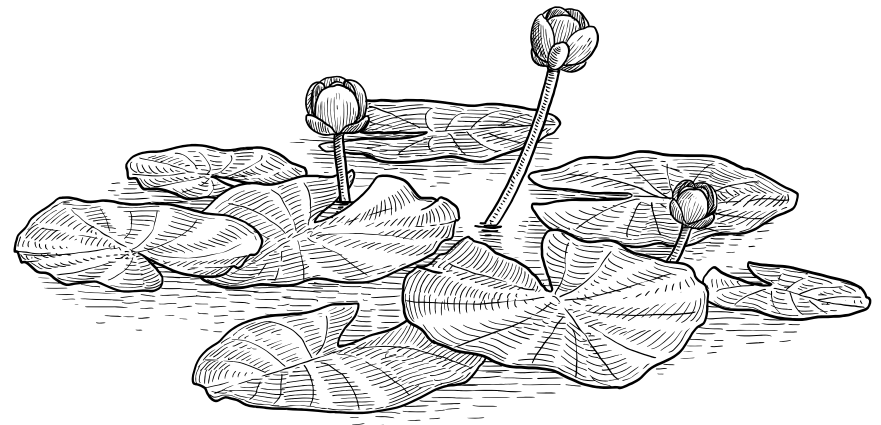
VERBETEREN
WATER
KWALITEIT

BETERE WATERKWALITEIT

regels en tips voor tuinders

Door onze tuinparken loopt een paar kilometer sloot. Deze waterlopen zijn van grote betekenis voor onze mooie tuinparken. Ze leveren ons water voor de tuin, zorgen voor afvoer van overtollig regenwater, ze bieden een mooie aanblik en een onmisbare leefplek voor allerlei planten en dieren. Het patroon van de langgerekte sloten in onze polder dateert al uit de Middeleeuwen en onze sloten zijn daarom zelfs van cultuurhistorische waarde. Als tuinders hebben we dan ook een belangrijke verantwoordelijkheid om de sloten langs onze tuinen goed te verzorgen. Deze brochure bevat regels en tips hoe je goed om kunt gaan met onze sloten en oevers.

WATERVOORRAAD

schoon water in tijden van droogte

In hete zomers is het fijn om sommige planten nog te kunnen voorzien van een beetje water uit de sloot. Het is goedkoop en het is er ook als je de waterleiding niet mag gebruiken. Het is dan wel van belang dat het water schoon en gezond is. Schoon water betekent minder gezondheidsrisico's voor ons en onze kinderen. Blauwalg en botulisme ontstaan bijvoorbeeld door bacteriën die bij hoge temperaturen in ondiep en stilstaand water groeien.

WAT TE DOEN

- geen vuilnis in het water gooien
- geen afvalwater lozen op de sloot
- geen gif gebruiken in de tuin
- daar waar in het verleden toch giftige stoffen in het water zijn gekomen: opsporen en opruimen (dat doen we gezamenlijk met het bestuur, Gemeente en Waternet)
- geen slootwater gebruiken als je net intensief gebaggerd hebt
- geen slootwater gebruiken als er bij extreme droogte een beregeningsverbod geldt
- goed schouwen en baggeren
- geen eenden, meerkoeten etc voeren

WATERBERGING

droge voeten in tijden van regenval

De sloten en vijvers staan allemaal in verbinding met elkaar en met het water rondom onze tuinparken. Al onze waterlopen zijn van belang voor de waterberging en het op peil houden van het waterniveau. Waterberging is de opvang van (tijdelijk) overtollig regenwater. Goede waterberging en doorstroming voorkomen dat onze tuinen en huisjes onder water lopen en onze planten verdrinken bij extreme regenval. Ook op de tuinparken moeten we dus voor voldoende capaciteit en doorstroming zorgen.

WAT TE DOEN

- goed en tijdig baggeren
- goed en tijdig schouwen

NATUURWAARDE

oogstrelend levend water

Het spiegellende wateroppervlak is oogstrelend. Verder zijn sloten, vijvers en oevers een bijzondere biotoop voor planten en dieren wat bijdraagt aan de natuurwaarde van onze parken. Helder water zonder te veel voedingsstoffen en dus zonder overmatige kroosgroei is goed voor het leven in en om de sloot. Uitspoelende meststoffen, het voeren van eenden en verterend plantmateriaal, zoals bladeren en takken, zorgen voor te weinig zuurstof en te veel voedingsstoffen in het water en overmatige kroosgroei. Bij elkaar verstikt dat het leven in de sloot - denk maar aan wat er gebeurt als je een vaas met bloemen een jaar zou laten staan. Waterplanten groeien in gezond water en houden het water op hun beurt nog schoner. Ook zonlicht zorgt voor extra zuurstof in het water.

WAT TE DOEN

- geen kunstmest en zo min mogelijk organische meststoffen aan de tuin toevoegen, dus bij voorkeur geen bemeste tuinaarde. Compost van eigen tuin of biologische gecertificeerde compost kunnen wel
- woekerend kroos verwijderen. Met een visnetje, bezem of krooshark kun je het kroos uit de sloot vissen, daarna in kuipen met uitlekgaten doen en afvoeren naar de composthoop. Handig is het om een stukje sloot te compartimenteren met een drijfbalkje van onbehandeld hout dat kan meebewegen met de slootwaterstand of door een plankje te bevestigen dat ca. 10 cm onder de gemiddelde waterspiegel en 15 cm erboven komt. Let op: het plankje mag nooit tot de bodem van de sloot komen i.v.m. de doorstroming!
- overhangende takken boven de sloot zo veel mogelijk verwijderen om bladval in het water te voorkomen en zonlicht toe te laten
- nieuwe bomen en struiken niet te dicht op de sloot plaatsen (minimaal 1,5 meter)
- natuurlijke oevers beplanten met liefst inheemse planten
- water- en oeverplanten met een zuiverende werking aanplanten (bij sloten smaller dan 3 meter aan de binnenzijde van de beschoeiing), die niet woekeren en niet de watergang belemmeren
- oeverplanten maximaal over 1/3 van de breedte van de sloot laten groeien (dit i.v.m. de doorstroming), in sloten smaller dan 3 meter alleen waterlelie, gele plomp en/of drijf-eilandjes
- voor 1 november zorgen dat de doorstroming gegarandeerd is, oeverplanten (ook onder water) afmaaien, afvoeren en composteren
- nooit woekerende exoten of riet als oever- of waterplanten gebruiken
- reinig duikers voor 1 maart: na de bladval, maar voor het uitlopen van de beplanting

GOED SCHOUWEN EN BAGGEREN

hoe doe je dat?

Schouwen: hieronder verstaan we het afmaaien (ook onder water) van de oeverplanten en het verwijderen van de overtollige (90%) waterplanten en dit afvoeren naar de composthoop. Dit doe je om de watergang, de doorstroming, te garanderen. Schouwen moet gebeuren voor 1 november. Waternet ziet toe op het schouwen. Eventueel kun je in de zomer als de planten te overvloedig groeien en de waterloop belemmeren ook nog een deel ervan verwijderen.

Baggeren: dit is het uit het water halen van rottend plantaardig materiaal, zoals bladeren, takken en slib. Baggeren doe je om de sloot op diepte te houden en een overmaat aan rottend materiaal te verwijderen. Bagger zo snel mogelijk na de bladval.

De controlecommissie van de vereniging houdt hier jaarlijks toezicht op.

WAT VERDER TE DOEN

- zorg voor een zone langs de sloot die vanaf december goed beloopbaar is zodat je over hele lengte goed kunt baggeren
- bagger alleen de zachte baggerdrek, haal nooit de vaste bodem weg
- bagger in een V-vorm binnen de oeverlijn (U-vorm riskeert het afkalven van de oever en het inklappen beschoeiing)
- sloten smaller dan 3 meter moet je in het midden tenminste tot 40cm diep baggeren (tenzij de vaste bodem ondieper is)
- sloten breder dan 3 meter in het midden tenminste tot 50cm diep baggeren (tenzij de vaste bodem ondieper is)
- laat de bagger niet op de kant liggen, want dan spoelt die door de regen terug de sloot in en heb je dus eigenlijk voor niets gewerkt. Handig is om het slib in kuipen met wat uitlekgaten te doen, na ca. 1 jaar is het goed verteerde potgrond
- verbreed, versmal, verdiep, blokkeer of demp sloten nooit zonder overleg met en instemming van het bestuur en Waternet
- bekijk de instructievideo's op YouTube van medetuinders 'Jaap Vinkesloot Baggeren voor Beginners', 'Demonstratie Baggeren Tuinpark Lissabon' en 'HHNK Najaarschouw - Hoe maak je de sloot schoon?'

WAT ZIJN NATUURVRIENDELIJKE OEVERS?

In natuurvriendelijke oevers is er een geleidelijke overgang van water naar land, waardoor er variatie is in waterdiepten en groeiomstandigheden, zodat er veel plant- en diersoorten kunnen leven. Waterplanten groeien in het water. Oeverplanten groeien op drassige bodem en in ondiep water; op de overgang van land naar water; de zogenaamde plas-dras zones. Ook voor dieren die zowel in het water en op het land leven is een geleidelijke overgang van water naar land belangrijk.

DRASBERM

Een drasberm ligt op min of meer gelijke hoogte met de waterlijn. In drasbermen groeien oeverplanten en planten van vochtige graslanden en ruigtekruiden.

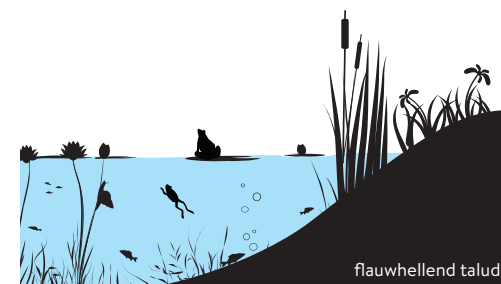
PLASBERM

In een plasberm staat altijd water. In ondiepe plasbermen (tot 50 cm waterdiepte) groeien oeverplanten die altijd onder water kunnen staan zoals lisdodde. De diepere delen zijn geschikt voor ondergedoken waterplanten en drijfbladplanten zoals gele plomp, witte waterlelie en watergentiaan.

FLAUWHELLEND TALUD

In een flauwhellend talud dat loopt van beneden de waterlijn tot op of boven de waterlijn groeien water- en oeverplanten, planten van vochtige graslanden en ruigtekruiden. Voor een flauwhellend talud is veel ruimte vanuit de sloot landinwaarts nodig. In onze tuinen aan de karakteristieke smalle, langgerekte sloten is dit eigenlijk alleen op beperkte stukken toe te passen. De grote gemeenschappelijke vijvers en brede sloten lenen zich er beter voor.

BESCHOEIINGEN

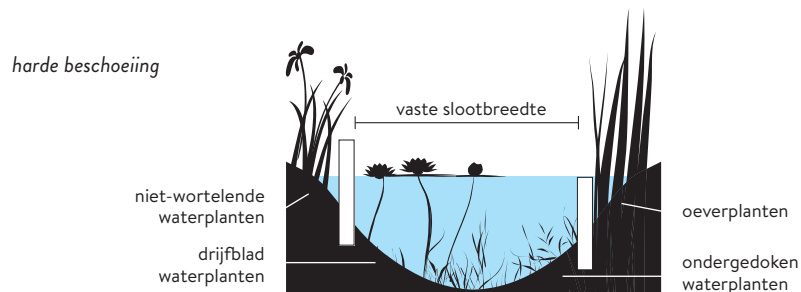
hard of natuurlijk

Harde beschoeiingen van planken zijn niet nodig voor een goede stevige oever. Een levende oever is minstens zo stevig door de wortels van de planten. Bij bouwsels vlakbij de sloot is een beschoeiing sowieso nodig om verweking van de bodem tegen te gaan. Dat kan een harde beschoeiing zijn of een levende. Stort nooit grof materiaal, zoals afval of puin, direct achter de beschoeiing of in de sloot. Dat ontwricht juist de beschoeiing en de oever. Het maakt bovendien vervanging van de beschoeiing en ook het baggeren erg moeilijk.

Een minder abrupte overgang tussen land en water is beter voor de natuur en vergroot de biodiversiteit. Je kunt ook overwegen om een deel van de harde beschoeiing te vervangen door een natuurlijke oever. Of je kunt aan de binnenkant van de beschoeiing een stuk plas-draszone maken door de aarde daar weg te graven. In alle gevallen moet je de sloot en de oever goed onderhouden en mag het nooit tot het versmallen van de sloot leiden.

ALS JE EEN HARDE BESCHOEIING WILT HOUDEN

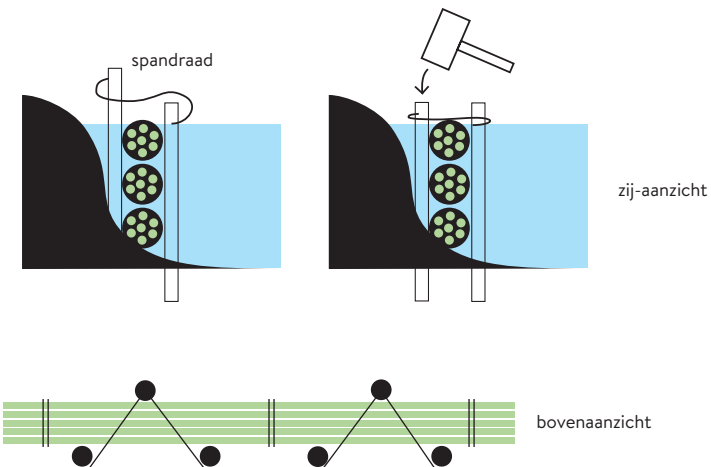
- plaats de beschoeiing dan onder de waterspiegel, dat is ook beter voor de levensduur van de beschoeiing, of laat hem in ieder geval niet hoger dan max. 30 cm boven de gemiddelde waterlijn uitkomen
- je kunt de bestaande beschoeiing verlagen door de paaltjes dieper in de oever te tikken of de bovenste plank(en) eraf te wrikken
- gebruik alleen beschoeiing van natuurlijk materiaal (gecertificeerd hout of composiet) dat niet geïmpregneerd of beschilderd is (uitspoeling vervuult het water). Dus geen kunststof of plastic
- heb je nog een asbestbeschoeiing, overleg dan met deskundigen van de bouwcommissie
- maak een uitstapplaats voor dieren, zoals eendentrappetjes of een opening in de beschoeiing

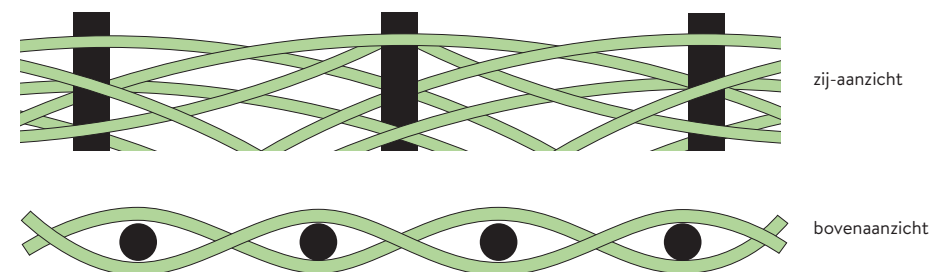
ALS JE EEN NATUURLIJKE BESCHOEIING WILT

- dan kun je voor een levende beschoeiing twijgen planten van bijv. zwarte els, iep, wilg of es die je steeds heel kort (ongeveer 10 cm) houdt. De wortels zorgen voor een versteviging van de oever.
- of je kunt een vlechtwerk van takken of takkenbossen plaatsen.

natuurlijke beschoeiing met takkenbossen

natuurlijke beschoeiing met gevlochten wilgentenen

WELKE OEVER- EN WATERPLANTEN ZIJN GESCHIKT IN ONZE SLOTEN?

Waterplanten brengen zuurstof in het water en zorgen zo voor een betere leefomgeving voor dieren. Waterplanten die toegestaan zijn:

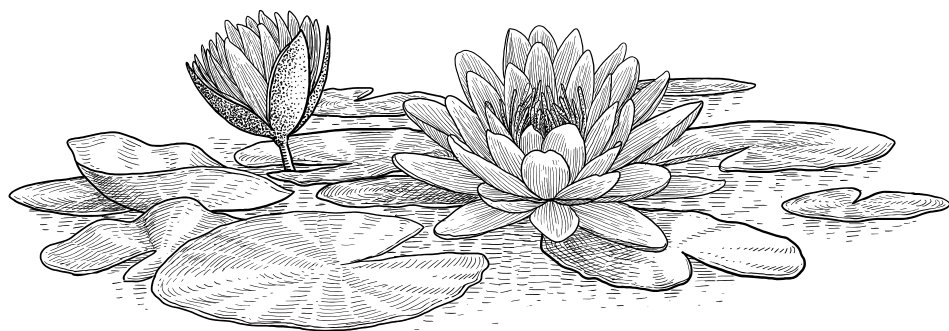
Aarvederkruid, Waterpest, Grof hoornblad, Gedoond hoornblad, Sterrenkroos (dit is geen kroos maar een echte waterplant), Kikkerbeet, Tenger fonteinkruid, Schedefonteinkruid en Waterranonkel. Ook waterlelie, gele plomp en andere fonteinkruiden zijn ok.

Oeverplanten halen voedsel uit het water. In ieder geval toegestaan zijn:

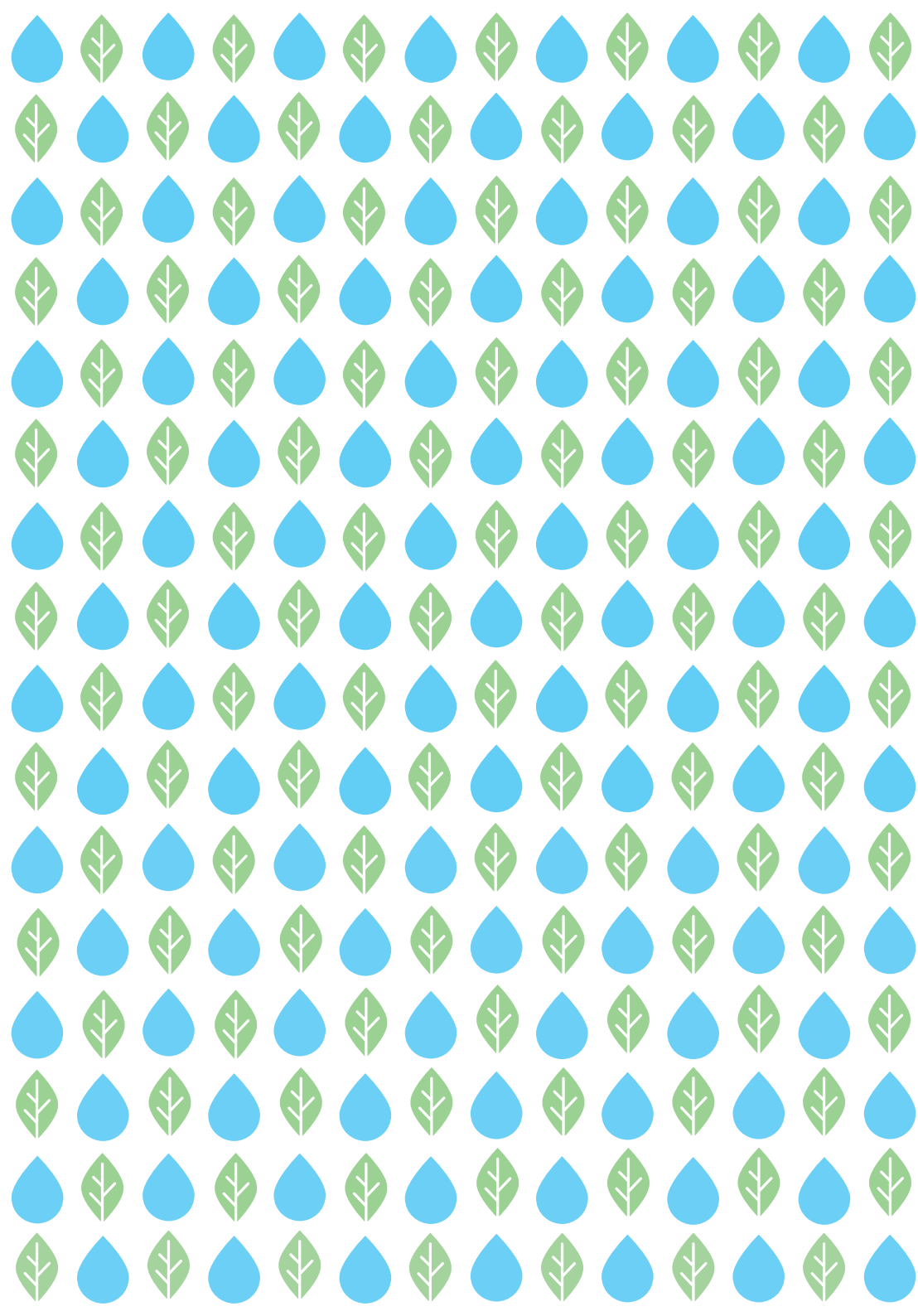
Cyperzegge, Galigaan, Dotterbloem, Grote egelskop, Grote watereppe, Grote waterweegbree, Kalmoes, Krabbenscheer, Lisdodden (dwerglisdodde schijnt minder te woekeren), Gele lis, Kattenstaart, Kleine egelskop, Lidsteng, Liesgras, Mattenbies, Moerasandoorn, Moeraswederik, Slangenwortel, Watertorkruid, Waterzuring, Watermunt, Wilgenroosjes, Waterranonkel, Waterweegbree, Zegges, Zwanenbloem.

Plaats ze aan de tuinzijde van de beschoeiing dan wel over maximaal 1/3 van de breedte van de sloten die breder zijn dan 3 meter. Riet is onwenselijk in onze smalle sloten, want dan slibt de sloot te snel dicht.

Woekerende exoten zijn nergens toegestaan in de sloten en op de oevers.

Heb je een mooie oever, of een prachtige sloot, stuur je ervaringen en foto's naar de redactie van de tuinkrant en de website.

Dit is een uitgave van de tuinparken Sloterdijkermeer en Nut & Genoegen
Tekst: Iris de Veer en Hester Aardse / Ontwerp: Edith Leusink
Met medewerking van Kirsten Vendrig, Pim Hoogendoorn en Bart Specken van Waternet
Amsterdam, 2020